

Repertoriul jurisprudenței

HOTĂRÂREA CURȚII (Camera a șasea)

16 iulie 2020*

„Trimitere preliminară – Protecția consumatorilor – Contracte de credit pentru consumatori – Directiva 2008/48/CE – Noțiunea de «cost total al creditului pentru consumatori» – Costuri legate de prelungirea creditului”

În cauza C-686/19,

având ca obiect o cerere de decizie preliminară formulată în temeiul articolului 267 TFUE de Augstākā tiesa (Senāts) (Curtea Supremă, Letonia), prin decizia din 12 septembrie 2019, primită de Curte la 18 septembrie 2019, în procedura

SIA „Soho Group”

împotriva

Patērētāju tiesību aizsardzības centrs,

CURTEA (Camera a șasea),

compusă din domnul M. Safjan, președinte de cameră, domnul L. Bay Larsen și doamna C. Toader (raportoare), judecători,

avocat general: domnul J. Richard de la Tour,

grefier: domnul A. Calot Escobar,

având în vedere procedura scrisă,

luând în considerare observațiile prezentate:

- pentru SIA „Soho Group”, de I. Šimulīte;
- pentru guvernul leton, de V. Kalniņa și V. Soņeca, în calitate de agenți;
- pentru guvernul italian, de G. Palmieri, în calitate de agent, asistată de G. Rocchitta, avvocato dello Stato;
- pentru Comisia Europeană, de I. Rubene și G. Goddin, în calitate de agenți,

având în vedere decizia de judecare a cauzei fără concluzii, luată după ascultarea avocatului general,

pronunță prezenta

* Limba de procedură: letona.

Hotărâre

- 1 Cererea de decizie preliminară privește interpretarea articolului 3 litera (g) din Directiva 2008/48/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 23 aprilie 2008 privind contractele de credit pentru consumatori și de abrogare a Directivei 87/102/CEE a Consiliului (JO 2008, L 133, p. 66).
- 2 Această cerere a fost formulată în cadrul unui litigiu între SIA „Soho Group”, pe de o parte, și Patērētāju tiesību aizsardzības centrs (Centrul pentru Protecția Drepturilor Consumatorilor, Letonia) (denumit în continuare „CPDC”), pe de altă parte, în legătură cu cererea de anulare a deciziei prin care acesta din urmă a aplicat Soho Group o amendă pentru încălcarea intereselor colective ale consumatorilor.

Cadrul juridic

Dreptul Uniunii

- 3 Considerentele (19), (20), (26), (28) și (43) ale Directivei 2008/48 au următorul cuprins:
 - „(19) Pentru a putea lua decizii în deplină cunoștință de cauză, consumatorii ar trebui să primească, înaintea încheierii contractului de credit, informații adecvate, pe care consumatorul le poate lua cu el și reflecta asupra lor, cu privire la condițiile și costul creditului, precum și la obligațiile care le revin. Pentru a asigura cel mai înalt grad de transparență și comparabilitate a ofertelor, astfel de informații ar trebui să includă în special dobânda anuală efectivă [(DAE)] aferentă creditului, stabilită în același mod în întreaga [Uniune Europeană]. [...]
 - (20) Costul total al creditului pentru consumator trebuie să cuprindă toate costurile, inclusiv dobânda, comisioanele, taxele, onorariile intermediarilor de credit și orice alt tip de onorarii pe care consumatorul trebuie să le plătească în legătură cu contractul de credit, cu excepția taxelor notariale. [...]
 - [...]
 - (26) Statele membre ar trebui să ia măsurile corespunzătoare pentru a promova practici responsabile pe parcursul tuturor etapelor relației de creditare, luând în considerare trăsăturile specifice ale pieței lor de credit. Aceste măsuri pot cuprinde, de exemplu, furnizarea de informații pentru consumatori și educarea acestora, inclusiv avertismente cu privire la riscurile asociate nerambursării și îndatorării excesive. Este important ca, în special pe piața de credit, care este în curs de extindere, creditorii să nu se lanseze într-un proces iresponsabil de acordare de împrumuturi sau să acorde credite fără evaluarea prealabilă a bonității, iar statele membre ar trebui să efectueze supravegherea necesară evitării unor astfel de conduite și să stabilească modalitățile necesare pentru sancționarea creditorilor în cazul în care aceștia se comportă astfel. Fără a aduce atingere dispozițiilor privind riscul de credit din Directiva 2006/48/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 14 iunie 2006 privind inițierea și exercitarea activității instituțiilor de credit [(JO 2006, L 177, p. 1, Ediție specială, 06/vol. 9, p. 3)], creditorii ar trebui să aibă răspunderea de a verifica individual bonitatea consumatorului. [...]
 - [...]
 - (28) În vederea evaluării bonității unui consumator, creditorul ar trebui să consulte și bazele de date relevante; circumstanțele actuale și aspectele de natură juridică pot impune ca aceste consultări să varieze ca anvergură. [...]

[...]

(43) Pentru promovarea instituirii și a funcționării pieței interne și asigurarea unui nivel înalt de protecție a consumatorilor în întreaga [Uniune] este necesar să se asigure comparabilitatea informațiilor referitoare la [DAE] în întreaga [Uniune]. [...] În consecință, prezenta directivă ar trebui să definească în mod clar și exhaustiv costul total al creditului pentru consumator.”

- 4 Potrivit articolului 1, obiectul Directivei 2008/48 este de a armoniza anumite aspecte ale normelor statelor membre în materie de contracte de credit pentru consumatori.
- 5 Articolul 2 alineatul (6) din această directivă prevede că statele membre pot să decidă că se aplică numai anumite dispoziții ale acesteia în cazul contractelor de credit care prevăd punerea de acord a creditorului cu consumatorul asupra unor formalități cu privire la amânarea la plată sau la metodele de rambursare, în cazul în care acesta și-a încălcat deja obligațiile cuprinse în contractul de credit inițial.
- 6 Potrivit articolului 3 din directiva menționată:

„În sensul prezentei directive se aplică următoarele definiții:

[...]

- (g) «costul total al creditului pentru consumatori» înseamnă toate costurile, inclusiv dobânda, comisioanele, taxele și orice alt tip de costuri pe care trebuie să le suporte consumatorul în legătură cu contractul de credit și care sunt cunoscute de către creditor, cu excepția taxelor notariale; costurile pentru serviciile accesorii aferente contractului de credit, în special primele de asigurare, sunt incluse, de asemenea, în cazul în care obținerea creditului sau obținerea acestuia potrivit clauzelor și condițiilor prezentate este condiționată de încheierea unui contract de servicii;
- (h) «valoarea totală plătită de către consumator» înseamnă suma dintre valoarea totală a creditului și costul total al creditului pentru consumator;
- (i) «[DAE]» înseamnă costul total al creditului pentru consumator exprimat ca procent anual din valoarea totală a creditului, inclusiv costurile menționate la articolul 19 alineatul (2), dacă este cazul;

[...]

- (l) «valoarea totală a creditului» înseamnă plafonul sau sumele totale puse la dispoziție în baza unui contract de credit;

[...]”

- 7 Articolul 5 din Directiva 2008/48, intitulat „Informații precontractuale”, enumeră, la alineatul (1) literele (c), (g) și (i), informațiile care trebuie furnizate consumatorului înainte ca un consumator să încheie un contract de credit sau să accepte o ofertă, care sunt „valoarea totală a creditului și condițiile care guvernează tragerea”, „[DAE] și valoarea totală plătită de către consumator”, precum și, unde este cazul, „orice alte costuri rezultând din contractul de credit, precum și condițiile în care aceste costuri pot fi modificate”.

- 8 Articolul 8 din această directivă, intitulat „Obligația de a evalua bonitatea consumatorului”, prevede la alineatul (1):

„Statele membre se asigură că, înainte de încheierea unui contract de credit, creditorul evaluează, atunci când este cazul, bonitatea consumatorului pe baza unui volum suficient de informații obținute de la consumator și, dacă este necesar, pe baza consultării bazei de date relevante. Statele membre a căror legislație prevede obligația evaluării bonității consumatorilor de către creditori, pe baza consultării bazei de date relevante, pot menține această obligație.”

- 9 Articolul 10 din directiva menționată, intitulat „Informații care trebuie menționate în contractele de credit”, prevede la alineatul (2) informațiile care trebuie să fie menționate „în mod clar și concis”. Printre aceste informații figurează, la literele (d), (g), (k) și, respectiv, (u), „valoarea totală a creditului și condițiile care reglementează tragerea creditului”, „[DAE] și valoarea totală plătită de către consumator, calculate la momentul încheierii contractului de credit; se menționează toate ipotezele folosite pentru calcularea acestei rate” și, unde este cazul, „orice alte costuri rezultând din contractul de credit, precum și condițiile în care aceste costuri pot fi modificate”, și „alte condiții și clauze contractuale”.
- 10 Articolul 19 din Directiva 2008/48, intitulat „Calcularea [DAE]”, prevede la alineatul (2) că, pentru efectuarea acestui calcul, „se determină costul total al creditului pentru consumator, cu excepția costurilor suportate de către consumator pentru nerespectarea oricăruia dintre angajamentele stabilite prin contractul de credit și a altor costuri în afara prețului de achiziție, pe care, pentru achiziții de bunuri și servicii, este obligat să îl plătească, indiferent dacă tranzacția este efectuată în numerar sau pe credit”.

Dreptul leton

- 11 Noțiunea de „cost total al creditului pentru consumatori” rezultată din Directiva 2008/48 a fost preluată de Ministru kabineta noteikumi Nr. 1219 „Noteikumi par patērētāja kredītēšanu” (Decretul nr. 1219 al Consiliului de Miniștri privind „normele în materie de credit pentru consumatori”) din 28 decembrie 2010 (*Latvijas Vēstnesis*, 2011, nr. 2), care reglementează calculul DAE.
- 12 Patērētāju tiesību aizsardzības likums (Legea privind protecția drepturilor consumatorilor), în versiunea aplicabilă litigiului principal (denumită în continuare „Legea PDC”), reia, la articolul 1 alineatul 9, definiția „costului total al creditului pentru consumatori” astfel cum este formulată în Directiva 2008/48.
- 13 Articolul 8 din această lege, intitulat „Contractul de împrumut încheiat cu un consumator”, prevede:

„[...]”

(2²) Costul contractului de credit acordat unui consumator trebuie să fie proporțional și conform practicii comerciale loiale. Costul total al creditului pentru consumator se calculează în conformitate cu procedurile stabilite în normele juridice care reglementează creditul pentru consumatori.

(2³) Sunt considerate ca fiind cerințe incompatibile cu dispozițiile alineatului 2² al prezentului articol costurile totale impuse în sarcina consumatorului care sunt mai mari de 0,55 % pe zi din valoarea creditului, calculate din prima până în a șaptea zi (inclusiv) de utilizare a creditului, de 0,25 % pe zi din valoarea creditului, calculate din a opta până în a paisprezecea zi (inclusiv) de utilizare a creditului, și de 0,2 % pe zi din valoarea creditului, începând cu a cincisprezecea zi de utilizare a creditului. În contractele care stipulează că creditul se rambursează în urma unei notificări sau în care termenul de utilizare a creditului depășește 30 de zile, sunt considerate drept cerințe incompatibile cu dispozițiile alineatului 2² al prezentului articol costurile totale ale creditului pentru consumatori care

depășesc 0,25 % pe zi din valoarea creditului. Limitările costului total al creditului pentru consumator nu se aplică contractelor de credit pentru consumatori prin care, în vederea încheierii lor, se transmite un bun creditorului drept garanție și prin care răspunderea consumatorului este limitată exclusiv la bunul oferit drept garanție.

[...]”

Litigiul principal și întrebările preliminare

- 14 Soho Group este o instituție de credit specializată în atribuirea online a unor împrumuturi cu valoare redusă, pentru perioade scurte. Practica comercială a acestei întreprinderi constă în a furniza consumatorilor servicii de credit sub formă de împrumuturi cu o valoare cuprinsă între 70 și 425 de euro, pentru o perioadă care, astfel cum reiese din decizia de trimitere, poate fi cuprinsă între 30 de zile și 12 luni.
- 15 Cu ocazia unui control pe site-ul internet al societății, CPDC a constatat că Soho Group propunea contracte de credit care cuprindeau o clauză intitulată „Prelungirea duratei împrumutului”. În temeiul acestei clauze, debitorul ar putea solicita o prelungire a duratei împrumutului plătind în contul curent al creditorului costuri de prelungire care depind de valoarea și de durata împrumutului. După primirea plății, creditorul trimite o notificare care confirmă prelungirea duratei indicate în condițiile specifice ale contractului de credit sau în graficul de rambursare sau refuză acordarea acestei prelungiri, fără a fi necesar să se motiveze acest refuz.
- 16 În urma acestui control, CPDC a concluzionat că, în ceea ce privește prelungirea duratei creditului, Soho Group propunea consumatorilor contracte de credit al căror cost total zilnic nu respecta dispozițiile articolului 8 alineatul 2³ din Legea PDC. Prin urmare, CPDC a apreciat că costurile contractului de credit propus consumatorilor de Soho Group nu erau nici proporționale și nici conforme practicilor comerciale loiale, în sensul articolului 8 alineatul 2² din această lege. În acest scop, CPDC a considerat că costul total al creditului include costurile de prelungire a creditului pentru motivul că condițiile privind prelungirea creditului făceau parte din clauzele și condițiile convenite între creditor și debitor în contractul de credit.
- 17 Prin decizia din 21 februarie 2017, CPDC a aplicat Soho Group o amendă de 25 000 de euro.
- 18 În urma respingerii de către administrativă rajona tiesa (Tribunalul Administrativ Districtual, Letonia) a acțiunii formulate de Soho Group având ca obiect anularea acestei decizii, Soho Group a declarat apel la Administrativă apgabaltiesa (Curtea Administrativă Regională, Letonia), care, prin hotărârea din 4 decembrie 2018, a confirmat decizia pronunțată de administrativă rajona tiesa (Tribunalul Administrativ Districtual).
- 19 În această hotărâre, Administrativă apgabaltiesa (Curtea Administrativă Regională) a considerat că, dacă durata contractului de credit în discuție în litigiul principal era prelungită, costurile legate de utilizarea creditului în perioada de prelungire deveneau cunoscute și constituiau costuri de credit cărora le erau aplicabile limitările prevăzute de Legea PDC.
- 20 Soho Group a formulat recurs la instanța de trimitere, în cadrul căruia susține că plata costurilor de prelungire nu este obligatorie pentru obținerea împrumutului sau pentru utilizarea acestuia. De altfel, prelungirea contractului de credit nu ar fi decât una dintre cele trei opțiuni posibile la momentul scadenței împrumutului. Celelalte două opțiuni ar consta în rambursarea creditului fără plată suplimentară sau în nerambursarea acestuia, ceea ce ar declanșa calcularea unor dobânzi de întârziere. Potrivit Soho Group, întrucât prelungirea creditului nu era cunoscută la momentul încheierii acestui contract, și anume la momentul la care este determinat costul total al creditului, iar DAE este calculată, costurile acestei prelungiri nu ar putea fi incluse în costul total al creditului.

- 21 Instanța de trimitere arată că trebuie să se stabilească dacă „costul total al creditului pentru consumatori” include costurile de prelungire a creditului, în măsura în care condițiile privind eventuala sa prelungire fac parte din clauzele și condițiile convenite între creditor și debitor în contractul de credit.
- 22 În această privință, instanța de trimitere indică, pe de o parte, că jurisprudența Curții confirmă caracterul larg al noțiunii de „cost total al creditului pentru consumatori”, în sensul Directivei 2008/48, și, pe de altă parte, că această jurisprudență recunoaște că creditorul poate percepe și comisioane care nu sunt prevăzute de această directivă.
- 23 Cu toate acestea, instanța de trimitere are îndoieli cu privire la aspectul dacă astfel de cheltuieli intră în sfera noțiunii menționate.
- 24 Această instanță precizează de asemenea că anumite clauze specifice ale contractului de credit în discuție în litigiul principal ar dovedi că debitorul consideră prelungirea acestui contract ca o soluție acceptabilă menită să evite neexecutarea obligațiilor contractuale. Aceasta ar reieși atât din caracterul detaliat al acestor clauze, cât și din numărul mare de contracte de credit prelungite în practică.
- 25 În aceste condiții, Augstākā tiesa (Senāts) (Curtea Supremă, Letonia) a hotărât să suspende judecarea cauzei și să adreseze Curții următoarele întrebări preliminare:
- „1) Noțiunea de «cost total al creditului pentru consumatori» definită la articolul 3 litera (g) din Directiva [2008/48] este o noțiune autonomă de drept al Uniunii?
- 2) Costurile pentru prelungirea termenului de rambursare a creditului sunt incluse în noțiunea de «cost total al creditului pentru consumatori», definită de [această dispoziție], într-o situație precum cea [din cauza principală] în cazul în care clauzele privind prelungirea duratei creditului fac parte din clauzele și condițiile contractului de credit convenite între debitor și creditor?”

Cu privire la întrebările preliminare

- 26 Prin intermediul întrebărilor formulate, care trebuie analizate împreună, instanța de trimitere solicită în esență să se stabilească dacă noțiunea de „cost total al creditului pentru consumatori” care figurează la articolul 3 litera (g) din Directiva 2008/48 trebuie interpretată în sensul că această noțiune cuprinde costurile de prelungire a creditului în cazul în care condițiile eventualei sale prelungiri fac parte din clauzele și condițiile convenite între creditor și debitor în contractul de credit.
- 27 Cu titlu introductiv, trebuie subliniat că, în conformitate cu articolul 1 din Directiva 2008/48, aceasta nu urmărește decât să armonizeze anumite aspecte ale normelor în materie de contracte de credit pentru consumatori și că nu conține norme de armonizare în ceea ce privește amânarea datei încetării creditului. Această directivă menționează, la articolul 2 alineatul (6), numai cazurile de neplată, ceea ce nu este în discuție în cauza principală. Pe de altă parte, după cum au arătat toate părțile din litigiul principal, problema costului maxim admisibil al creditului nu este reglementată de directiva amintită, astfel încât statele membre rămân competente să stabilească un asemenea cost (a se vedea în acest sens Hotărârea din 26 martie 2020, Mikroasa și Revenue Niestandaryzowany Sekurytyzacyjny Fundusz Inwestycyjny Zamknięty, C-779/18, EU:C:2020:236, punctele 40 și 48).
- 28 Potrivit articolului 3 litera (g) din Directiva 2008/48, noțiunea de „cost total al creditului pentru consumatori” include „toate costurile, inclusiv dobânda, comisioanele, taxele și orice alt tip de costuri pe care trebuie să le suporte consumatorul în legătură cu contractul de credit și care sunt cunoscute de către creditor, cu excepția taxelor notariale”.

- 29 Din textul acestei dispoziții reiese că, pe de o parte, numai „taxele notariale” sunt excluse în mod explicit din definiția menționată. Pe de altă parte, această definiție nu precizează dacă costurile menționate de ea se limitează la cele care sunt necesare pentru obținerea creditului.
- 30 În schimb, din această formulare reiese că noțiunea de „cost total al creditului pentru consumatori” cuprinde „orice alt tip de costuri pe care trebuie să le suporte consumatorul în legătură cu contractul de credit și care sunt cunoscute de către creditor” și că aceste costuri includ de asemenea „costurile pentru serviciile accesorii aferente contractului de credit”. Potrivit jurisprudenței Curții, această noțiune desemnează toate costurile pe care trebuie să le suporte consumatorul în legătură cu contractul de credit și care sunt cunoscute de către creditor (Hotărârea din 21 aprilie 2016, Radlinger și Radlingerová, C-377/14, EU:C:2016:283, punctul 84, precum și Hotărârea din 8 decembrie 2016, Verein für Konsumenteninformation, C-127/15, EU:C:2016:934, punctul 34), inclusiv comisioanele pe care debitorul trebuie să le plătească creditorului (a se vedea în acest sens Hotărârea din 12 iulie 2012, SC Volksbank România, C-602/10, EU:C:2012:443, punctul 65).
- 31 Astfel, pentru a asigura o protecție extinsă a consumatorilor, legiuitorul Uniunii reține la articolul 3 litera (g) din Directiva 2008/48 o definiție largă a noțiunii de „cost total al creditului pentru consumatori” (Hotărârea din 26 martie 2020, Mikrokasa și Revenue Niestandaryzowany Sekurytyzacyjny Fundusz Inwestycyjny Zamknięty, C-779/18, EU:C:2020:236, punctul 39, precum și jurisprudența citată).
- 32 În această privință, nu doar că definiția noțiunii de „cost total al creditului pentru consumatori” nu conține nicio limitare referitoare la durata contractului de credit, dar în special costurile și repartizarea acestora pe durata acestui contract intră în sfera noțiunii menționate (a se vedea în acest sens Hotărârea din 11 septembrie 2019, Lexitor, C-383/18, EU:C:2019:702, punctele 23 și 31-33). Acest lucru este confirmat de altfel de considerentul (20) al Directivei 2008/48, potrivit căruia noțiunea de „cost total al creditului pentru consumator” trebuie interpretată „în legătură cu contractul de credit”.
- 33 Rezultă de aici că noțiunea de „cost total al creditului pentru consumatori” vizează totodată costurile legate de obținerea creditului și pe cele legate de utilizarea sa în timp.
- 34 În plus, trebuie să se precizeze că, pentru ca costurile unei eventuale prelungiri a contractului de credit, prevăzută de acesta din urmă, să îndeplinească condițiile amintite la punctul 30 din prezenta hotărâre și să poată, prin urmare, să fie luate în considerare la calcularea „costului total al creditului pentru consumatori”, în sensul articolului 3 litera (g) din Directiva 2008/48, pe de o parte, condițiile concrete și precise ale acestei eventuale prelungiri trebuie să fie precizate în contractul menționat și, pe de altă parte, costurile menționate trebuie să fie cunoscute de către creditor, permițând astfel consumatorului să determine costurile respective pe baza prevederilor contractului, în special în funcție de durata utilizării creditului.
- 35 În ceea ce privește aceste condiții de prelungire a creditului, trebuie să se arate, astfel cum rezultă din constatările instanței de trimitere, că acestea fac parte din clauzele și condițiile convenite în contractul de credit încheiat între creditor și debitor. De asemenea, deși instanța menționată precizează că creditorul poate refuza prelungirea contractului fără ca refuzul respectiv să trebuiască motivat, este cert că această prelungire nu poate avea loc decât în urma unei cereri a consumatorului în acest sens, a unei acceptări a creditorului și a plății de către consumator a costurilor de prelungire în contul curent al creditorului.
- 36 Rezultă că, în cadrul contractelor de credit precum cele în discuție în litigiul principal, consumatorul este cel obligat să plătească costurile prelungirii și că aceste costuri sunt cunoscute de către creditor, respectiv sunt determinate sau determinabile.

- 37 Soho Group, guvernul italian și Comisia Europeană susțin însă în observațiile lor scrise că, din cauza împrejurării că prelungirea contractului în discuție în litigiul principal nu ar fi certă la momentul încheierii contractului menționat, costurile aferente acestei prelungiri nu ar putea intra sub incidența noțiunii de „cost total al creditului pentru consumatori”, în sensul articolului 3 litera (g) din Directiva 2008/48.
- 38 Mai întâi, trebuie să se arate, astfel cum rezultă din definițiile prevăzute la articolul 3 din Directiva 2008/48, că noțiunea de „cost total al creditului pentru consumatori” este legată de noțiunile de „valoare totală a creditului” și „valoare totală plătită de către consumator” în vederea calculării DAE.
- 39 Întrucât articolul 3 din Directiva 2008/48 nu cuprinde în ceea ce privește aceste noțiuni nicio trimitere la dreptul național, fiecare dintre ele trebuie considerată ca reprezentând o noțiune autonomă de drept al Uniunii, care trebuie interpretată uniform pe teritoriul acesteia din urmă (a se vedea în acest sens Hotărârea din 14 noiembrie 2019, *State Street Bank International*, C-255/18, EU:C:2019:967, punctul 33).
- 40 În continuare, pe de o parte, în ceea ce privește noțiunea de „valoare totală a creditului”, în sensul Directivei 2008/48, ea este definită la articolul 3 litera (l) din aceasta ca fiind plafonul sau sumele totale puse la dispoziție în baza unui contract de credit.
- 41 Pe de altă parte, în temeiul articolului 3 litera (i) din aceeași directivă, DAE corespunde „costul[ui] total al creditului pentru consumator” exprimat ca procent anual din valoarea totală a creditului, inclusiv costurile menționate la articolul 19 alineatul (2) din aceeași directivă, dacă este cazul.
- 42 Din moment ce noțiunea de „valoare totală plătită de către consumator” este definită la articolul 3 litera (h) din Directiva 2008/48 ca fiind „suma dintre valoarea totală a creditului și costul total al creditului pentru consumator”, rezultă că noțiunile de „valoare totală a creditului” și „cost total al creditului pentru consumatori” se exclud reciproc și că, prin urmare, valoarea totală a creditului nu poate include niciuna dintre sumele care intră în costul total al creditului pentru consumator (Hotărârea din 21 aprilie 2016, *Radlinger și Radlingerová*, C-377/14, EU:C:2016:283, punctul 85).
- 43 Astfel, Directiva 2008/48 conține o concepție completă a repartizării sumelor care intră sub incidența contractelor de credit de consum.
- 44 Or, în împrejurări precum cele în discuție în litigiul principal, care nu privesc nerespectarea angajamentelor contractuale în sensul articolului 19 alineatul (2) din Directiva 2008/48, deși costurile de prelungire fac parte din „valoarea totală plătită de către consumator”, acestea nu se pot încadra în „valoarea totală a creditului”, astfel încât se încadrează în „costul total al creditului pentru consumatori”, în sensul articolului 3 litera (g) din aceeași directivă.
- 45 Trebuie să se observe de asemenea că dispozițiile Directivei 2008/48 vizează nu numai încheierea contractului de credit, ci și modalitățile de modificare a sa.
- 46 În această privință, mai întâi, deși articolul 10 alineatul (2) litera (g) din Directiva 2008/48 prevede că DAE și „valoarea totală plătită de către consumator”, menționate în contractul de credit, sunt calculate „la momentul încheierii contractului de credit”, aceeași dispoziție precizează însă că „se menționează [în acesta] toate ipotezele folosite pentru calcularea acestei rate”.
- 47 În situația unor contracte de credit precum cele oferite de Soho Group, în cazul cărora nu este neobișnuit, astfel cum reiese din dosarul prezentat Curții, ca acestea să cuprindă doar o singură scadență, care se confundă cu data încetării contractului, este posibil ca creditorul să menționeze ipoteza în care contractul de credit ar face obiectul uneia sau a mai multe prelungiri.

- 48 Menționarea diferitor ipoteze utilizate pentru calcularea DAE permite, în plus, punerea în aplicare a obiectivului menționat la articolul 5 alineatul (1) din Directiva 2008/48, referitor la informațiile necesare care să îi permită consumatorului să compare mai multe oferte pentru a putea lua o decizie informată cu privire la eventuala încheiere a unui contract de credit, această comparație trebuind să se poată face ținând seama de DAE care corespunde cu diferitele durate ale ofertelor aflate la dispoziția sa.
- 49 În această privință, trebuie amintit, pe de o parte, că Directiva 2008/48 a fost adoptată cu dublul obiectiv de a se asigura tuturor consumatorilor din Uniune un nivel ridicat și echivalent de protecție a intereselor lor și de a facilita apariția unei piețe interne eficiente în domeniul creditelor de consum. Reiese din considerentul (19) al directivei menționate că aceasta urmărește, printre altele, să garanteze primirea de către consumator, anterior încheierii contractului de credit, a informațiilor adecvate, privind în special DAE în întreaga Uniune, care să îi permită să compare ratele practicate (Hotărârea din 19 decembrie 2019, Home Credit Slovakia, C-290/19, EU:C:2019:1130, punctul 28 și jurisprudența citată).
- 50 Pe de altă parte, rezultă atât din textul articolului 5 din Directiva 2008/48, referitor la „Informații precontractuale”, în special din alineatul (1) litera (i), cât și din articolul 10 din această directivă, referitor la „Informații[le] care trebuie menționate în contractele de credit”, în special din alineatul (2) litera (k), că aceste dispoziții vizează „orice alte costuri rezultând din contractul de credit, precum și condițiile în care aceste costuri pot fi modificate”. În plus, articolul 10 alineatul (2) litera (u) din această directivă prevede de asemenea că contractul de credit specifică în mod clar și concis, după caz, „alte condiții și clauze contractuale”. Aceste considerații permit astfel punerea în aplicare a obiectivului, amintit în considerentul (43) al directivei menționate, care constă în definirea în mod clar și exhaustiv a costului total al creditului pentru consumator și menținerea efectului util al aceleiași directive.
- 51 Prin urmare, având în vedere, în primul rând, textul articolului 3 litera (g) din Directiva 2008/48, precum și concepția largă a noțiunii de „cost total al creditului pentru consumatori”, în al doilea rând, împrejurarea că această noțiune vizează atât obținerea, cât și utilizarea creditului, în al treilea rând, interconectarea noțiunilor de „cost total al creditului pentru consumatori”, „valoare totală a creditului” și „valoare totală plătită de către consumator” și, în al patrulea rând, finalitatea directivei menționate, precum și necesitatea de a menține efectul său util, în cazul în care termenul unui contract de credit este prelungit, iar remunerația sa este modificată prin plata unor costuri aferente, astfel încât aceasta are incidență asupra noțiunii de „valoare totală plătită de către consumator”, costurile de prelungire a contractului menționat, atunci când o asemenea posibilitate de prelungire este convenită între părți, iar costurile sunt cunoscute de către creditor, intră în sfera noțiunii de „cost total al creditului pentru consumatori”, în sensul articolului 3 litera (g) din Directiva 2008/48.
- 52 Această constatare nu poate fi repusă în discuție de argumentul creditorului potrivit căruia prelungirea contractului de credit ar fi o soluție preferabilă unei eventuale neexecutări a contractului. În această privință trebuie să se arate că, după cum subliniază instanța de trimitere, un număr foarte mare de contracte de credit încheiate fac obiectul unei prelungiri a termenului convenit inițial. Or, creditorul nu trebuie să se lanseze într-un proces iresponsabil de acordare de împrumuturi sau să acorde credite fără evaluarea prealabilă a bonității consumatorului. Astfel, în conformitate cu articolul 8 alineatul (1) din Directiva 2008/48, interpretat în lumina considerentelor (26) și (28) ale acesteia, anterior încheierii unui contract de credit, creditorul are obligația să evalueze bonitatea consumatorului. Această obligație are ca obiectiv, conform considerentului (26) al acestei directive, să responsabilizeze creditorul și să evite ca acesta să acorde credite unor consumatori insolvabili (a se vedea în acest sens Hotărârea din 5 martie 2020, OPR-Finance, C-679/18, EU:C:2020:167, punctul 20).
- 53 Având în vedere ansamblul considerațiilor care precedă, trebuie să se răspundă la întrebările adresate că noțiunea de „cost total al creditului pentru consumatori” care figurează la articolul 3 litera (g) din Directiva 2008/48 trebuie interpretată în sensul că această noțiune cuprinde costurile unei eventuale

prelungiri a creditului, în măsura în care, pe de o parte, condițiile concrete și precise ale eventualei sale prelungiri, inclusiv durata acesteia, fac parte din clauzele și condițiile convenite între creditor și debitor în contractul de credit și, pe de altă parte, costurile menționate sunt cunoscute de către creditor.

Cu privire la cheltuielile de judecată

- 54 Întrucât, în privința părților din litigiul principal, procedura are caracterul unui incident survenit la instanța de trimitere, este de competența acesteia să se pronunțe cu privire la cheltuielile de judecată. Cheltuielile efectuate pentru a prezenta observații Curții, altele decât cele ale părților menționate, nu pot face obiectul unei rambursări.

Pentru aceste motive, Curtea (Camera a șasea) declară:

Noțiunea de „cost total al creditului pentru consumatori” care figurează la articolul 3 litera (g) din Directiva 2008/48/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 23 aprilie 2008 privind contractele de credit pentru consumatori și de abrogare a Directivei 87/102/CEE a Consiliului trebuie interpretată în sensul că această noțiune cuprinde costurile unei eventuale prelungiri a creditului, în măsura în care, pe de o parte, condițiile concrete și precise ale eventualei sale prelungiri, inclusiv durata acesteia, fac parte din clauzele și condițiile convenite între creditor și debitor în contractul de credit și, pe de altă parte, costurile menționate sunt cunoscute de către creditor.

Semnături